

ISUSOVCI, lijevo: relikvijar poprsje Sv. Ignacija Loyole u crkvi Sv. Katarine u Zagrebu, djelo J. L. Siegela; desno: isusovački kolegij u Dubrovniku

Vinkovaca, Vinkovci 1980; *Rimsko staklo*, Vinkovci 1981; *Keramičke radionice u urbanoj strukturi Cibala*, u knjizi: Arheološka istraživanja u Slavanskom Brodu i Brodskom posavlju, Zagreb 1993. B. Čk.

ISKUCAVANJE, tehnika izradbe ili reljefnoga ukrašavanja predmeta od lima. Limena se ploča obrađuje na malim nakovnjima na drvenoj ili željeznoj podlozi. Već od staroga vijeka pri iskucavanju se upotrebljavaju i modeli (redovito brončani); na njih se stavlja lim koji obradbom poprima željeni oblik. I. je poznato već u starom Egiptu, u egejskoj kulturi i ant. Grčkoj (nakit, oružje). U sr. su vijeku iskucavanjem izrađivani crkv. posude i sitna plastika, a u doba renesanse osobito pokali. U XVI. st. izrađuju se za potrebe vojske željezni oklopi, a u baroku bakreno posude. U hrv. krajevima osobito su vrijedni predmeti iz baroka i rokoka (kaptolski križ u riznici splitske katedrale, srebrni antependij u crkvi Sv. Eufemije u Rovinju, kaleži, pokaznice, kadionice u brojnim crkvama i dr.). — Iskucavanjem se rade i neki luksurniji predmeti pučkoga posuda (pladnjevi). J. Bil.

ISMAELI, Antun, klesar i graditelj (Korčula, XVII. st.). God. 1676. je zajedno s Ivanom Pomenićem islesao novi oltar, rustičnih baroknih oblika ali renesansne kompozicije, za crkvu Sv. Vlaha u Lastovu. Godinu dana poslije obvezao se franjevcima u Šibeniku da će zajedno s majstorima Vickom Drobnjakom i Nikolom Pavlovićem izraditi pročelje crkve Sv. Lovre prema nacrtu koji je do danas sačuvan. Suraduje na gradnji ljetnikovca Jakova Amerija (1678) i proširenja župne crkve u Blatu na Korčuli. Od 1682. spominje se kao protomajstor hvarske katedrale za koju je izradio eliptične prozore glavnoga broda i podnožje za krstionicu (1686). LIT.: *K. Prijatelj*, Arhitekt Ivan Skoko i domaći majstori šibenskog baroka, Zbornik zaštite spomenika kulture (Beograd), 1952, 3, str. 115. — *C. Fisković*, Urbanističko usavršavanje Korčule Kanaveličeva vremena, Mogućnosti, 1972, 2, str. 117. — *Isti*, Hvarska katedrala, Split 1976, str. 51, 69, 85. Iv. Mat.

ISSA → VIS

ISUSOVCI (Družba Isusova, jezuiti), red u Katoličkoj crkvi što ga je 1540. osnovao u Španjolskoj Sv. Ignacije Loyola (umro 1556) radi širenja kat. vjere u novootkrivenim dijelovima svijeta; s vremenom postaju glavni nosioci protureformacije. Njihov je utjecaj veoma jak i u umjetnosti; oni su i glavni širitelji baroka a u tome je stilu sagrađena i njihova matična crkva

u Rimu, Il Gesù. Raskošnim i često iluzionističkim uređenjem unutrašnjosti crkava nastojat će djelovati na osjećaje vjernika, nasuprot suhoći i strogosti crkvenih prostora koje zastupaju protestanti. God. 1773. na brojne pritiske vladara papa Klement XIV. ukida isusovački red, ali je on opet obnovljen 1814. U Hrvatsku i. dolaze već 1559 (u Zadar), potom 1560. u Dubrovnik i još neke gradove, gdje djeluju pojedinačno (kao propovjednici). Kolegije i rezidencije osnivaju u Dubrovniku 1604, Zagrebu 1606 (sljedeće godine gimnaziju, a 1669. akademiju), Varaždinu 1632, Rijeci 1638, Osijeku 1687, Požegi 1698.

Isusovci su u velikoj mjeri zaslužni za prodor i širenje baroka u Hrvatskoj. Crkva Sv. Katarine u Zagrebu, građena 1620—32, jednobrodna s nizovima bočnih kapela, obogaćivana tijekom vremena baroknim drvenim (1675, kipari J. Altbacher, 1680. I. Komersteiner) i mramornim oltarima (1729, F. Robba), štukaturom (1721—26, A. J. Quadrio) i velikom iluzionističkom freskom u svetištu (1762, K. A. Jelovšek) jedna je od najvrednijih baroknih cjelina u Hrvatskoj. Kraj nje su i. podignuli (1645—55) zgrade kolegija, gimnazije i konvikta, koje su oblikovale dva trga (Jezuitski i Katarinin). U okolici grada podignuli su ljetnikovac (1737) i baroknu crkvu Sv. Franje Ksaverskoga (1748—52). U Varaždinu su 1634. gradili crkvu Sv. Marije, srodnu sa crkvom Sv. Katarine u Zagrebu, zgrade kolegija i gimnazije. Na posjedu Vinica podignuli su jednokatni dvorac. Crkva Sv. Vida u Rijeci, središnjega tipa, te zgrade kolegija i gimnazije građene su (1641) po nacrtima isusovačkoga arhitekta Jakova Brianija iz Modene; crkva je povišena 1724. U Veprincu su riječki isusovci počeli graditi veliku baziliku, koja je ostala nedovršena. Nakon što je u potresu u Dubrovniku (1667) srušena isusovačka crkva, podignuli su jednobrodnu crkvu s bočnim kapelama po projektu rimskoga arhitekta i slikara A. Pozza koji joj je unutrašnjosti oslikao iluzionističkim freskama (dovršena 1725). Do crkve i palače kolegija vodi široko barokno stepenište (1765, arh. Pietro Passalacqua) kojim je upotpunjen barokni isusovački kompleks u Dubrovniku; pripadao mu je i ljetnikovac u Gružu. Poslije oslobođenja Slavonije od Turaka (1689) isusovci su u Osijeku u Tvrdi sagradili rezidenciju (1712) i crkvu Sv. Mihovila (1725—32) s pročeljem razvedenim nizovima prozora. Na svojem posjedu u Aljmašu imali su kuriju i župnu crkvu. U Požegi su na gl. trgu sagradili (1713) dvokatni